

Historiske mězniki

Měznik jón něchtó mjenowaše, wony dzeń 17. nowembra 2018 w Slepom. Tam zhromadźeni su to tak začuwal. Mjez nimi běch jedyn ze staršich. Mjez žadnymi lěpšinami staroby je, zo so čí přitomnosť počnje do historiskeho zwiska zarjadować. Jako 17. nowembra w milej Slepjanskej cyrkwiće sedžach a po tym w žurli za cyrkwju konstituowanje Serbskeho sejma sobu dožiwich, so mi zdawaše, zo běch to wšo hižo jónu widzał: Mějach un děja vu. Cyrkej bě „debjena“ ze žonami w swjedźenskej drascě woběju Lužicow a srjedźnje k tomu, jim poboku swjatočnje zdrasćeni mužojo, swjedźenskosć we wšěch wobličach. Jako po tym w kulturnym centrumje člonoj Serbskeho sejma swoje powołanske wopisma přijimachu a so za blido zesydachu, starobna prezidentka přenje zeřidźenje sejma wotewri a gremij přenje wobzamknjenja schwali, drje wšitkich přitomnych fascinacija wotkomika jimaše. To wězo njeběch hižo raz dožiwił. Čehodla so mi tak zda?

Do zahajenja přenjeho wuradźowanja sejma zahra pianist „Wjesele džensa so zetkawamy tu“. Pěseň drje je něchtó z dobrym čuchom za historiski moment orchestrował. Spěw, kotryž maja mnozy za stary ludowy, nasta po Druhej swětowej wójnje, po tym zo bu přjedawši měznik serbskich stawiznow stajeny. Sym to takle dožiwił: 1950 běchmoj, Jan Bulank a ja, po džesatce z wyšeje šule w Kamjencu na Serbsku wyšu šulu w Budyšinje přecha-hnyłoj. Kontrast bě mócný. Naraz běchmoj w dospołnje hinašej wokolnje. W Kamjencu běchmoj šulerjej na tradiciju bohateje Lessingoweje šule, a nětko w Budyšinje běchmoj člonaj zhromadźenstwa w stawiznach přenjeje serbskeje wyšeje šule. Wučerjam jako zwjazkarjam zhromadneho předewzaća dowěru a respekt wopokazachmy. Serbstwo bě z procha stanyło. Po dramatiske přewróće wotewri so směr do swětneho přichoda. Znowa založena Domowina bu z čeridlom serbskeho wozroźenja, serbska młodžina jeje zwjazkarka a prócowarka wo nowu politisku kulturu. W tym wobłuku skomponowa Jan Bulank swój wuchoplenčak „Wjesele džensa“. Dopominam so, kak běchmoj doma pola Bulanec we Wotrowskej pjekarni tekst spěwa wobřečaloj. Wjesele džensa je mladžinski duch tehdyšeho zaběha tak čerstwje wobchowal, zo při składnosći dalšeho měznika serbskich stawiznow zaso zaklinča. Njeje lěpšeho signala, z kotrymž móhło so džěło sejma zahajić a z nim nowa etapa serbskeho wozroźenja.

Měznik lěta 2018 steji w hinašej krajinje hač měznik lěta 1945. Po wójnje poča Serbstwo rozkčěwać. Hižo 73 lět dolho so wone mjeztym spěchuje. Mamy šule, nowiny, knihy, rozhlós, džiwadło, instituty a institucije atd. Pjeněz za spěchowanje serbskeje kultury drje njeje dosć a při wšěm wjele wjac hač hdy přjedy. Zwonka

serbskich institutow a institucijow pak serbsku rěč dzeń a mjenje slyšiš. Je funkcionarow, kotřiž praja, zo so Serbstwo tak a tak zhubi. To móhło so stać, hdy by status quo do 17. nowembra 2018 dale trał, nic pak, hdyž serbski lud přinošuje k rozrisanju wuzadanjow doby, kotrychž je dosć a nadosć. W Nakromnych myslach běch hižo před něšto časom spomnił na potencial dwurěčnosće Serbow a dwukulturnosće a tak na posrědnisku rólu Serbow mjez europskim „zapadom“ a „wuchodom“. Po přenim zeřidźenju sejma chcu skedźbnić na dalši potencial Serbow k zaručenju swajejo přichoda jako lud.

Sejm je parlament z njewšědnym sebjezrozumjenjom a džělowym wašnjom. Sewjerni a južni Lužicy Serbja sedža za jednym blidom, srjedźni mjez nimi. Stronskich frakcijow njeje, jednotliwe zajimy podrjaduja so powšitkownemu dobru serbskeho ludu. Zeřidźenja su zjawne, poručam jónu posluchać, wotewrjenosć je nazorna. A wosebje: Sejm džěla po principe demokratije konsensa. Problemy so wutrajnje rozjima, doniž so sejm na zhromadnu poziciju njedojedna, kotruž potom zhromadnje zastupuje. Posluchamy na najčijiši hlós, prajimy. Politiska kultura sejma njeznaje dobyčerjow a přehračkow. Demokratija konsensa pomha zesylnić serbske zhromadźenstwo a skići hódne nazhonjenja za rozestajenje z problemami tuchwilu po wšěm swěće přewažowaceje demokratije konkurency. Sejm je na dobrym puću jako model načasneho demokratiskeho porjada we Lužicy a zwonka njeje. Přeco steješe při měznikach serbskich stawiznow młodžina sobu w přenim rjedze, čí čiliši předku. Spomnju na Sokol w 1920tych lětach a na 1. serbsku kulturnu brigadu w 1950tych z jeje wumělskim nawodu Janom Bulankom. Tak je to tež nětko z mladymi člon/k/ami sejma a jich runolětnymi. Štó z nich nam wobradži Wjesele džensa naseje, bóle hižo jich doby, spěw kadetow a kadetkow noweho mysljenja w Serbach?

■ Klawns Thielmann